

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

2-son (5-jild)
2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 2 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrda 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Matkarimova Sadoqat Maqsudovna</i> SHARQSHUNOS A.L.KUNNING XIVA XONLIGI ARXIV Hujjatlari saqlash va tadqiq qilishdagi xizmatlari	13-19
<i>Matyakubov Xamdam Xamidjanovich</i> MARKAZIY OSIYO SIVILIZATSIYALARI VA OROLBO'YI HUDUDIDAGI MADANIYATLAR O'RTASIDAGI O'ZARO TA'SIR VA HAMKORLIK	20-24
<i>Raximov Bektosh, Pirmamatov Ramziddin</i> TURKISTONDA JADIDLARNING TA'LIM-TARBIYA TIZIMINI ISLOH QILISH BORASIDAGI HARAKATLARI TARIXIDAN	25-29
<i>Хуррамова Саодат Хабибовна</i> ИЗУЧЕНИЕ ИСТОРИИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ РУССКИМИ УЧЕНЫМИ В СЕРЕДИНЕ XIX ВЕКА	30-37
<i>To'uchiyeva Dilnoza Ikrom qizi</i> ZOMIN TUMANINING XX ASRNING 80-YILLARIDAGI IJTIMOIIY, IQTISODIY VA MADANIY HAYOTI	38-44
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> AYOLLARNING SIYOSIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN CHORA- TADBIRLAR VA BU BORADA O'ZBEKISTON TAJRIBASI	45-50
<i>Kanimkulov Olimjon, Xikmatova O'g'iloy</i> TUZNING QADIMDAN HOZIRGI KUNGACHA BO'LGAN TARIXI HAQIDA	51-54
<i>Tojiev Alisher Sultannazirovich</i> MUSTAQILLIK YILLARIDA XORAZM VILOYATIDA TURIZM SOHASI UCHUN KADRLAR TAYYORLASH MASALASI	55-60
<i>Bekbayev Bekjon</i> XX ASRNING BIRINCHI YARMIDA TOSHKENTDAGI QOZOQLAR TARIXIDAN	61-67
<i>Salayev Umrbek Kadambayevich</i> JANUBIY OQCHADARYO HUDUDIDA KECHGAN ETNIK JARAYONLAR TARIXI SAHIFASIGA DOIR BA'ZI CHIZGILAR	68-71
<i>Ro'ziyeva Mashxura Abdimuminovna</i> LO'LILAR IJTIMOIIY HAYOTINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	72-78
<i>Turdiyeva Mohinur Ilhomjon qizi</i> ICHKI SAVDO QO'QON XONLIGI IQTISODIY TARAQQIYOTINING MUHIM OMILLARIDAN BIRI (1701-1876)	79-84

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Kazakov Olim Sabirovich</i> XIZMATLAR SOHASIDA BOSHQARUVNING YETAKCHILIK KONSEPSIYALARIDAN FOYDALANISH	85-89
---	-------

<i>Исламтудинова Дина Файзрахмановна</i> РАЗВИТИЕ ЭКСПОРТА В АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	90-98
<i>Alikulov Mehmonali Salahiddin o'g'li</i> QISHLOQ XO'JALIGIGA INVESTITSİYALARNI KENG JALB QILISHDA QISHLOQ XO'JALIGIGA YO'NALTIRILGANLIK INDEKSINING AHAMIYATI	99-106
<i>Omonov Akrom, Ruziyev Baxtiyor</i> O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI AKTIVLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI	107-113
<i>Tangirov Abduxolik, Nurmanov Sherzod</i> CHO'L-YAYLOVLARI EKOLOGIK HOLATI VA ULARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LARI	114-121
<i>Aliyarov Olim Abdug'aparovich</i> MULKIY SOLIQQA TORTISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI	122-132
<i>Komilov Bakhtiyorjon</i> UNLOCKING THE POTENTIAL OF E-COMMERCE LOGISTICS IN CENTRAL ASIA	133-144
<i>Djumanov Saitmurod Alibekovich</i> MAHSULOT TANNARXIGA KIRITILADIGAN XARAJATLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	145-150
<i>Yariyev Sherzod Shukurjanovich</i> DAVLAT SEKTORIDA AUDITNI RAQAMLASHTIRISH MASALALARI	151-155
<i>Matkarimov Feruz Bekturdiyevich</i> MINTAQADA TO'QIMACHILIK SANOATINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH	156-160
<i>Xaydarova Durdona, To'xtayeva Moxinur</i> DAVLAT BUDJET DAROMADLARI TUSHUMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	161-166
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Yusubov Jaloliddin Kadamovich</i> ABU NASR FOROBIYNING MA'NAVİY-AXLOQIY IDEALLARI VA ULARNING ZAMONAVIY IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLAR RIVOJIDAGI AHAMIYATI	167-175
<i>Nosirxo'jayeva Gulnora Abduqahhorovna</i> FOROBIY ASARLARIDA ADOLAT VA MA'NAVİY YUKSALISH MUAMMOLARI	176-179
<i>Xoliqov Yunus Ortiqovich</i> BAG'RIKENGLIK VA MILLATLARARO MADANIYAT — JAMIYAT TARAQQIYOTINING ASOSI	180-184
<i>Berdaliyeva Sevara</i> ANALYSIS OF VIEWS ON THE ORDERING OF SOCIAL LIFE IN THE WORK OF YUSUF KHOS KHAJIB "KUTADGU BILIG"	185-191
<i>Parpiyev Muhammadjon Tolibovich</i> SHARQ RENNESANSI KELIB CHIQISHINING IJTIMOYIY-FALSAFIY OMILLARI	192-197
<i>Yarashova Mohlaroyim Shuxrat qizi</i> IBN ARABIY "VAHDATUL VUJUD" TA'LIMOTINING FALSAFIY ASOSLARI VA AHAMIYATI	198-202

<i>Ulug'murodov Elyor Saydulloevich</i> ISLOM GNOSEOLOGIYASIDA RATSIONALIZM MUAMMOSI	203-206
<i>Rasulov Azizxon Mukhammadqodirovich</i> AXBOROT MAKONIDAGI TRANSFORMATSIYALASHUVNING DIALEKTIK MAZMUNI	207-213
<i>Xasanov Boburjon Hakimovich</i> EKSTREMISTIK FAOLIYATNING KELIB CHIQISH TARIXI VA TUSHUNCHALARI	214-219
<i>Shokirov Mubin Rustamovich</i> MILLIY O'ZLIKKA SADOQAT – UMRBOQIY QADRIYAT	220-225
<i>Ismoilov Maxammadixon</i> HOZIRGI ZAMON EKOLOGIK MANZARASIDA DESTRUKTIV VA KONSTRUKTIV MUNOSABATLAR DIALEKTIKASI	226-230
<i>Shokirov Murod Rustamovich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA QADRIYATLARNING QAYTA TIKLANISHI	231-234
<i>Hamroyev Saidjon Sanoyevich</i> YANGI O'ZBEKISTON STRATEGIYASIDA IJTIMOIIY ADOLATNING BARQAROR TARAQQIYOTNI TA'MINLASH ASOSI SIFATIDAGI O'RNI	235-239
<i>Sharopov O'lmasbek Shuhrat o'g'li</i> ZAMONAVIY OILADA BOLA TARBIYASINING ASOSIY OMILLARI (TARBIYA JARAYONIDA OTA-ONANING ROLI)	240-243
<i>Ulug'ov Jasur Nasirdinovich</i> INSON KAMOLOTI: ISLOMIY QADRIYATLAR VA ULARNING IJTIMOIY HAYOTGA TA'SIRI	244-249
<i>Qodiraliyev Abror Tojimurot o'g'li</i> BOSHQARUVCHILIK FAOLIYATI SHARQ MUTAFAKKIRLARI QARASHLARI MISOLIDA	250-253
<i>Ibragimov Kudrat</i> XALQARO MUNOSABATLAR TIZIMIDA MARKAZIY OSIYONING YANGI MUSTAQIL DAVLATLARI	254-260
<i>Oripov Axmadjon Muxammadjonovich</i> VATANPARVARLIK TUSHUNCHASI SHAKLLARINING IJTIMOIIY-FALSAFIY TALQINI	261-267
<i>Ibragimova Zulayxo Karimbayevna</i> RAHBAR AXLOQIIY-ESTETIK KAMOLOTINING SHAKLLANISH JARAYONLARI VA ASOSIY KOMPONENTLARI	268-274
<i>Abdullayev A'zam Abdiyevich</i> YOSHLARDA IJTIMOIIY-IQTISODIIY FAOLLIGI DIALEKTIKASI VA UNING AYRIM XUSUSIYATLARI	275-281
<i>Ochilov Azimjon Tuxtamishovich</i> IJTIMOIY QADRIYATLARNING DEFORMATSIYASI VA KORRUPSIYANING TARQALISHI	282-285

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Raxmanova Sarvinoz Alisherovna</i> SABR VA CHIDAMGA OID FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING SEMANTIK TAHLILI (INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA)	286-289
<i>Kaxarova Iroda Sidikovna</i> MODAL SO'ZLARDA SHARTLILIK VA TIPOLOGIK OMIL: SEMANTIK TURLANISH	290-296
<i>Babadjanova Nazokat Davronbekovna</i> "YUSUF VA ZULAYHO" DOSTONINING XALQ VARIANTLARI TAHLILI	297-302
<i>Sayidova Shakhreizoda Nasrulloevna</i> RELIGIOUS VIEWS OF THE CHARACTER OF AMIR TEMUR IN MUHAMMAD ALI'S WORK "ULUG' SALTANAT"	303-308
<i>Hatamova Kamola Toshmurod qizi</i> TIJORAT HUIJATLARI TILIDA TERMINOLOGIK LEKSIKA	309-316
<i>Ibodullayeva Dinora Bahramjanovna</i> TERMINOLOGIYANING O'ZBEK VA XORIJIY TILSHUNOSLAR TOMONIDAN O'RGANILISHI	317-321
<i>Otajonova Dildor Baxtiyarovna</i> SUD JARAYONIDA OLIB BORILADIGAN NUTQ FAOLIYATI MAHSULOTLARINING SUD-TIBBIY VA LINGVISTIK EKSPERTIZA TEKSHIRUVI	322-326
<i>Khasanov Mahmud Abdurakhmanovich</i> PHONOLOGICAL AND MORPHOLOGICAL INTERACTIONS AMONG THE LANGUAGES	327-331
<i>Xoshimova Oydina Shuxrat qizi</i> OLAMNING LISONIY MANZARASIDA NOMINATSIYANING O'RNI VA RANGLAR IFODASI	332-338
<i>Babayeva Iroda</i> THE CHARACTERISTICS OF NEWSPAPER HEADLINES IN TERMS OF THEIR STRUCTURE AND MEANING	339-342
<i>Fozilov Odil Yuldashevich</i> USE OF LOGICAL AND FIGURATIVE PERIPHRASES IN MODERN UZBEK LANGUAGE.....	343-346
<i>Raxmonova Dildora Mirzakarimovna</i> JADID DRAMALARIDA ISLOM MADANIYATI VA MILLAT TANAZZULI MASALALARI TALQINI (ABDULLA QODIRIYNING "BAXTSIZ KUYOV" DRAMASI MISOLIDA)	347-351
<i>Mamataliyeva Navbahor Xujamberdiyevna</i> TEZ AYTISHLARNING SINTAKTIK TUZILISH JIHATDAN TAHLILI	352-357
<i>Xamidova Sayyora Nurmatovna</i> KATEGORIYA SIFATIDA SHAKLLANGAN MODALLIK TURLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	358-363
<i>Mengboyev Azizbek Alijon o'g'li</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI MILLIY BAYRAM NOMLARINING CHOG'ISHTIRMA TADQIQI	364-368
<i>Hayitova Shohida Erkin qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI OTA KONSEPTINING CHOG'ISHTIRMA TAHLILI	369-373

<i>Xolboyeva Iroda Shuxrat qizi</i> SOMATIK KOMPONENTLI PROVERBIAL FRAZELOGIZMLARDA EKVIVALENTLIK MASALASI	374-378
<i>Saparniyazov Omirbek Nukusbayevich</i> MARK TVEN VA MUQIMIY ASARLARINI QIYOSIY O'RGANISH: ADABIY UMUMIYLIK VA USLUBIY O'ZIGA XOSLIGI	379-385
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Muxitdinova Firюза</i> КЛЮЧЕВЫЕ ПРИОРИТЕТЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА	386-393
<i>Uzakova Go'zal Sharipovna</i> HUDUDLARNI ZONALASHTIRISHNING HUQUQIY MASALALARI	394-403
<i>Tulaganova Gulchexra, Nurilloev Shavkat</i> INSON QADRINI YUKSALTIRISH VA ERKIN FUQAROLIK JAMIYATINI YANADA RIVOJLANTIRISH	404-414
<i>Yakubova Iroda Bahramovna</i> MUALLIFLIK SHARTNOMASINING MAZMUNI, TUZILISHI VA UNING ASOSIY SHARTLARI	415-419
<i>Obidov Tolibjon Avezxanovich</i> JINOIY SUD ISHLARINI YURITISH SOHASIDAGI O'ZARO HAMKORLIK MASALALARI	420-425
<i>Tuxtashev Sherzod Azimovich</i> JINOYAT ISHINI TO'XTATIB TURISHNING JABRLANUVCHI VA AYBLANUVCHI UCHUN HUQUQIY OQIBATLARI	426-430
<i>Maxamatov Maxmud Maxamataminovich</i> INSON HUQUQLARINI XALQARO ORGANLARDA HIMOYA QILISH MASALALARI	431-436
<i>Rahmatov Elyor Jumaboyevich</i> BOJXONA MA'MURIYATCHILIGINI ISLOH QILISHDA BOJXONA ORGANLARINING DAVLAT IQTISODIY VA HUQUQIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ISHTIROKI	437-441
<i>Jumaniyozova Dilfuza Kamolovna</i> IJTIMOIY XAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR MUAMMOLARI YECHIMI: XORIY TAJRIBASI	442-447
<i>Shermatov Nuriddin</i> RAQAMLI ERADA SUN'IY INTELLEKT (AI) VA ADDITIV (3D PRINTING) TEKNOLOGIYALARI INTELLEKTUAL MULK HUQUQINING OBYEKTI SIFATIDA	448-455
<i>Juraeva Asal</i> EXECUTION OF INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRAL AWARDS	456-461
<i>Собиров Саидбек Махмудович</i> ДОКТРИНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ И ПРИКЛАДНЫЕ ВОПРОСЫ СУДЕБНОГО ПРИМЕНЕНИЯ И ТОЛКОВАНИЯ ОТДЕЛЬНЫХ НОРМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА О НЕПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ	462-467
<i>Nurbayev Muzaffar Erkinovich</i> DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATI INSTITUTINING NAZARIY-HUQUQIY DOKTRINASINI TAKOMILLASHTIRISH	468-478

<i>Qudratillayev Jaxongir Zokirjon o'g'li</i> INTERNETDAN FOYDALANISH HUQUQINING KONSTITUTSIYAVIY HUQUQIY ASOSLARI: INTERNET TUSHUNCHASI	479-485
<i>Xabibullayev Azizillo Lutfullo o'g'li</i> SUN'IY INTELLEKT VA INTELLEKTUAL MULK HUQUQI O'RTASIDAGI MUNOSABATLAR VA HUQUQIY MUAMMOLAR	486-491
<i>To'xtayev O'ktamjon Zarifjon o'g'li</i> MURAKKAB ASHYOLARNING O'ZIGA XOS BELGILARI, ULARNING HUQUQIY VA FALSAFIY MOHIYATI	492-500
<i>Yusupov O'ktambov</i> KORRUPSIYAVIY BITIM HAQIQIY EMASLIGINING FUQAROLIK-HUQUQIY OQIBATLARI	501-509
<i>Murodxonov Muhammadnur</i> XALQARO HUQUQNING TADRIJIY RIVOJLANISHIDA FUNDAMENTAL ASARLARNING O'RNI	510-518
<i>Ёкубов Шухратжон, Эргашева Муниса</i> МОДЕРНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ МЕДИЦИНСКОГО ПРАВА В УЗБЕКИСТАНЕ: БАЛАНС МЕЖДУ МЕЖДУНАРОДНЫМИ СТАНДАРТАМИ И НАЦИОНАЛЬНЫМИ ОСОБЕННОСТЯМИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ	519-523
<i>Qudratillayev Xazratoli Zokirjon o'g'li</i> JINOIY FAOLIYATDAN OLINGAN DAROMADLARNI LEGALLASHTIRISHNI TERGOV QILISH SOHASIDA XORIJIY DAVLATLAR VAKOLATLI ORGANLARI BILAN HAMKORLIK MASALALARI	524-530
<i>Umarov Abbosjon Asliddin o'g'li</i> SUG'URTA INSTITUTINING NAZARIY-HUQUQIY TAVSIFI	531-536
<i>Хайдарова Хилола Анваровна</i> ПРАВО НА ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК СУБЪЕКТИВНОЕ ПРАВО ЛИЦ С ИНВАЛИДНОСТЬЮ	537-542
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Ibraximov Sanjar Urunbayevich</i> AKMEOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA SPORTCHILARNING INDIVIDUAL XUSUSIYATLARI BILAN ZIDDIYATLI VAZIYATLARDAGI XULQ-ATVOR STRATEGIYALARI O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIGI	543-547
<i>Karimov Akramjon Zaynobidinovich</i> RAQAMLI TRANSFORMATSIYALAR SHAROITIDA YOSHLARNING AXBOROT XAVFSIZLIGI MADANIYATI VA MEDIAIMMUNITETINI TA'LIM JARAYONLARI ORQALI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	548-554
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i> 7-9 YOSHLI O'QUVCHILARNING HARAKAT SIFATLARINI HARAKATLI O'YINLAR VOSITALARI ORQALI RIVOJLANTIRISH	555-561
<i>Karimov Qayum Mamashayevich</i> KOMPYUTERLI MATEMATIKA TIZIMLARINI O'QITISHDA TARMOQ TEKNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH	562-569

<i>Xojimirzayeva Shaxnoza Shokir qizi</i> MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH JARAYONI	570-576
<i>Qodirov Azamat Muxriddinovich</i> IXTISOSLASHTIRILGAN MAKTABLAR YUQORI SINIF O'QUVCHILARINING INGLIZ TILI KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA MATN O'QISH MALAKASI VA KOMMUNIKATIV YO'NALGAN O'QISH MASHQLARINING AHAMIYATI XUSUSIDA	577-582
<i>Тлеумуратова Абадан Бекбановна</i> ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К РАЗВИТИЮ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ	583-585
<i>Turdimuratov Dilmurad Yuldashevich</i> TALABALAR TA'LIMINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR	586-592
<i>Mamaziyyayev Oblaberdi</i> OLIY TA'LIMNING NEMIS TILI DARSLARIDA GRAMMATIK TARJIMA METODIDAN FOYDALANISH AFZALLIKLARI	593-598
<i>Isoqov Murod Madaminjonovich</i> YOSHLAR JAMOAT TASHKILOTLARIDA IJTIMOY KAPITALNI SHAKLLANTIRISHNING ILG'OR XORIJIY MODELLARI	599-605
<i>Nasriddinova Hulkar Komiljonovna</i> BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATEMATIKANI O'QITISHNING HOZIRGI HOLATI	606-610
<i>Allayeva Hafiza Rustam qizi</i> BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'QITISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH USULLARI	611-614
<i>Raxmonberdiyeva Oygul Rayimjonovna</i> AKADEMIK QALAMTASVIR MASHG'ULOTLARIDA TALABALARGA INSON PORTRETINI ISHLASH METODIKASI	615-621
<i>Xo'jaqulov Ro'zibek Ilhomjon o'g'li</i> BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARIDA KASBIY KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHDA RANGTASVIR FANINING AHAMIYATI	622-625
<i>Elova Sitara Axmatkulovna</i> QISQA MASOFALARGA YUGURUVCHILARNI TEXNIK TAYYORGARLIGINI SHAKLLANISH DARAJASI	626-629

Received: 25 January 2025
Accepted: 1 February 2025
Published: 10 February 2025

Article / Original Paper

THE CURRENT STATE OF TEACHING MATHEMATICS IN PRIMARY SCHOOLS

Nasriddinova Khulkar Komiljonovna,

Independent researcher

E-mail: HNasriddinova89@mail.ru

Abstract. The article analyzes the current state of teaching mathematics in primary schools. At the same time, the article discusses new curricula and methods that link mathematics with practice, experimental learning, differentiated education and the use of digital technologies.

Keywords: new curricula, new methodologies, linking mathematics with practice, differentiated education, experimental learning, teacher training, the use of digital technologies, mathematical thinking.

BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATEMATIKANI O'QITISHNING HOZIRGI HOLATI

Nasriddinova Hulkar Komiljonovna,

Mustaqil izlanuvchi

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda matematikani o'qitishning hozirgi holatini tahlil qilingan. Shu bilan bir qatorda maqolada yangi o'quv dasturlari va metodikalar, matematikani amaliyotga bog'lash, tajriba asosida o'qitish, differentsatsiyalashgan ta'lim, raqamli texnologiyalarni qo'llash haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: yangi o'quv dasturlari, yangi metodikalar, matematikani amaliyotga bog'lash, differentsatsiyalashgan ta'lim, tajriba asosida o'qitish, o'qituvchilarni malakasini oshirish, raqamli texnologiyalarni qo'llash, matematik fikrlash.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I2Y2025N96>

Kirish. Boshlang'ich sinflarda matematikani o'qitishning hozirgi holatini o'rganish va tahlil qilishda bir nechta asosiy jihatlariga e'tibor qaratilishi lozim. O'zbekiston va boshqa ko'plab mamlakatlarda boshlang'ich ta'lim tizimida matematikani o'qitishning asosiy maqsadi bolalarni matematik fikrlashga, mantiqiy mulohaza yuritishga va amaliy muammolarni hal qilishga tayyorlashdan iboratdir. Hozirgi vaqtda boshlang'ich sinflarda matematikani o'qitishning bir qator xususiyatlari mavjud bo'lib, ularga yangi o'quv dasturlari va metodikalardan foydalanish hamda matematika fanini amaliyot bilan uyg'unlashtirishlardan iboratdir.

O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimida bir qancha yangiliklar kiritilmoqda. Xususan, barcha fanlardan o'quv dasturlari yangilanib, matematikani o'qitishda zamonaviy yondashuvlar, masalan, faol va interaktiv o'qitish metodlari, matematika fanini o'qitishda amaliy vazifalar foydalanish, jamiyatda matematikani qo'llash imkoniyatlarini yanada kengaytirish kabi yondashuvlar fan tarkibiga kiritilmoqda. Shuningdek, raqamli texnologiyalarni matematik ta'limda qo'llashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Interaktiv ta'lim

platformalari va onlayn resurslar o'quvchilarning matematik bilimlarini mustahkamlashda alohida ahamiyatga egadir[1,2].

Bugungi kunda boshlang'ich sinflarda matematikani faqat nazariy o'rganish bilan cheklanibgina qolmay, o'quvchilar hayotida uchraydigan amaliy masalalar orqali o'rgatishga harakat qilinmoqda. Masalan, kundalik hayotdagi vazifalar, o'zgaruvchilar va ularning o'zaro bog'liqligini tushuntirish orqali, o'quvchilarni matematikadagi fikrlash jarayonlariga jalb etiladi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi. Mashhur psixolog olim R.Gottsdanker "Har qanday eksperimental tadqiqotning maqsadi cheklangan miqdordagi ma'lumotlarga asoslangan natijalarning eksperimentdan tashqarida qolishiga ishonch hosil qilishdir"- deb fikr bildirgan edi.

Yana bir olim B.Ananev ta'kidlaganidek, tadqiqot xususiyatlariga tayanib, quyidagi usullarni qo'lladik:

1. Tashkiliy (solishtirish, umumlashtirish).

2. Empirik:

a) kuzatishga oid metodlar (kuzatish va o'z-o'zini kuzatish);

b) o'qitish eksperimenti metodi;

v) psixoanaliz metodlar (standartlashtirilgan va loyihalashtirilgan testlar, anketalar, intervyu va suhbatlar);

g) amaliyotga oid metodlar (tavsiflash, ishlarni baholash);

d) modellashtirish metodi (matematik va b.);

e) biografik metodlar (pedagogik jarayon va dalillarni tahlil qilish).

3. Miqdor (matematik-statistik) va sifat jihatdan tahlil metodi.

4. Olingan natijalarni izohlash metodi.

Yuqorida ta'kidlab o'tilganlarni amalga oshirishda matematika fanidan olingan bilimlar katta ahamiyatga ega bo'ladi. Shu bilan bir qatorda matematika fanini o'rganishda raqamli texnologiyalardan foydalanish yuqori samaradorlikni ko'rsatib beradi.

Muhokama. Boshlang'ich sinflarda matematikani o'qitishning hozirgi holati to'g'risida so'z yuritilganda, asosan fanni o'qitishda differensatsiyalashgan ta'lim asosida o'qitish, o'qituvchining tajriba asosida o'qitish, o'qitishda raqamli texnologiyalarni qo'llash, o'quvchilarning psixologik jihatlariga e'tibor qaratish, o'qituvchining kompetensiyasiga tayangan holda o'qitish singari jihatlar mavjud ekanligining guvohi bo'lamiz.

Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning turli darajadagi tayyorgarliklari, qobiliyatlari va ehtiyojlariga qarab ta'limni farqlash (differensatsiyalash) usullari keng tarqalmoqda. Buning uchun o'qituvchilar o'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlab, ularga mos keladigan mashqlar va topshiriqlarni taqdim etadilar. Shu bilan birga, ba'zi o'quvchilar uchun qo'shimcha materiallar va mashqlar ham taklif etadilar. Shu bilan bir qatorda boshlang'ich sinflarda matematikani o'rganishda tajriba va amaliy mashg'ulotlar orqali ko'proq o'rgatishga alohida e'tibor berilmoqda. O'quvchilarni matematik amaliyotga jalb etish, o'yinlar, grafikalar va boshqa faoliyatlarni qo'llash orqali o'rganishning samaradorligini oshirishga qaratilgan yondashuvlar rivojlanmoqda[3].

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni matematikani o'qitishda faol qo'llash muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarga masalalarni yechish va matematikani o'rganish uchun turli

onlayn ilovalar, ta'lim resurslari va interaktiv dasturlar orqali yordam berilmoqda. Bu texnologiyalar o'quvchilarning matematik bilimlarini yanada rivojlantirishga yordam beradi.

Boshlang'ich sinflarda matematikani o'qitishning bir qator xususiyatlariga atroflicha to'xtalib o'tamiz. Yangi o'quv dasturlari va metodikalar ta'lim jarayonini yanada samarali va innovatsion qilish maqsadida ishlab chiqilmoqda. Bu o'quv dasturlari va metodikalar nafaqat boshlang'ich ta'limda, balki barcha bosqichlarda ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan.

O'zbekistonda yangi o'quv dasturlarida kompetensiya asosida ta'lim metodologiyasi keng tarqalmoqda. Bu yondashuvda, o'quvchilar faqat nazariy bilimlar bilan cheklanib qolmay, balki o'quv jarayonida amaliy ko'nikmalarni ham rivojlantiradilar.

Matematikani o'qitishda o'quvchilarning quyidagi kompetensiyalari rivojlanadi:

Matematik fikrlash: O'quvchilar matematik muammolarni hal qilish orqali mantiqiy fikrlash va analiz qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Amaliy ko'nikmalar: O'quvchilarni turli vaziyatlarda matematik bilimlardan foydalanishga o'rgatish (masalan, kundalik hayotda sonlar bilan ishlash).

Muvaffaqiyatli muammolarni yechish: O'quvchilar turli muammolarni matematik usullarda hal qilishni o'rganadilar.

Matematikani o'qitishda raqamli texnologiyalarni faol qo'llash o'quvchilarning o'zlashtirish jarayonini osonlashtiradi. Masalan, matematik masalalar yechish uchun maxsus ilovalar va interaktiv platformalar mavjud. Bu o'quvchilarga masalalarni real vaqtda yechish, natijalarni tekshirish va o'z bilimingizni mustahkamlash imkoniyatini beradi.

Matematika uchun raqamli video darsliklar, animatsiyalar, interaktiv mashqlar yordamida o'quvchilarga yanada vizual va oson tushuniladigan materiallar taqdim etiladi. Yangi dasturlarda STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) yondashuvi qo'llanilmoqda. Bu yondashuvda matematika faqat boshqa fanlar bilan bog'liq holda o'rganiladi.

Natijalar. O'quvchilarni ta'lim jarayonida faollashtirish uchun interaktiv ta'lim vositalaridan, masalan, interaktiv doskalar, projektorlar, ko'rgazmali materiallar va raqamli platformalardan foydalanish fanni o'zlashtirishda samarali hisoblanadi. Bu texnologiyalar orqali o'qituvchilar o'z darslarini yanada jonli va qiziqarli qilishi mumkin. Masalan, matematikadagi murakkab masalalarni vizualizatsiya qilish uchun GeoGebra va Desmos kabi dasturlardan foydalanish mumkin.

O'qituvchilarni ta'lim jarayonini masofaviy tashkil etish uchun onlayn platformalar, masalan, Google Classroom, Microsoft Teams, Zoom kabi vositalardan foydalanishga o'rgatish hozirgi kunning asosiy talablaridan biri hisoblanadi. Bu platformalar o'qituvchilarga o'quvchilarning yutuqlarini kuzatish, darslar o'tkazish, topshiriqlarni taqdim etish va baholash imkoniyatini beradi. Onlayn testlar, video darslar va forumlar orqali o'quvchilarning bilimlarini mustahkamlash mumkin. O'qituvchilar o'z darslari uchun raqamli materiallar, masalan, videodarslar, interaktiv testlar, quizlar va ilmiy maqolalar yaratib, o'quvchilarga taqdim etishlari mumkin. O'quvchilar bu resurslarni o'z uylarida ham ishlatishlari mumkin, bu esa o'rganish jarayonini mustahkamlashga yordam beradi[4,5,6].

Raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilarga o'rganilayotgan mavzularni simulyatsiyalar orqali tushuntirish mumkin. Masalan, fizikada yoki kimyoda turli tajribalarni raqamli simulyatsiyalar yordamida amalga oshirish, matematikada esa geometriya shakllarini yoki algebraik masalalarni model qilish mumkin.

Raqamli texnologiyalar o'quvchilarning o'zgaruvchan ehtiyojlariga moslashtirilgan individual o'qitishni amalga oshirishda yordam beradi. Masalan, ba'zi o'quvchilar uchun ko'proq vizual resurslar yoki audiovizual materiallar, boshqalariga esa kengaytirilgan matnli materiallar yoki yordamchi materiallar kerak bo'lishi mumkin. Bu texnologiyalar yordamida o'qituvchilar har bir o'quvchiga mos keladigan ta'limni taqdim etishlari mumkin.

O'qituvchilarning raqamli ko'nikmalarini rivojlantirish uchun maxsus kurslar, treninglar va onlayn resurslardan foydalanish zarur. Bu kurslar o'qituvchilarga raqamli ta'lim texnologiyalaridan samarali foydalanish, yangi onlayn resurslar va platformalar bilan ishlashni o'rgatadi.

Ta'lim jarayonida yangi o'quv dasturlarini yaratish va ularni texnologiyalar yordamida sinovdan o'tkazish mumkin. Raqamli platformalar yordamida o'qituvchilar yangi dasturlarni yaratib, o'quvchilarga ularni amaliyotda qo'llash imkoniyatini yaratishlari mumkin[7].

Raqamli texnologiyalar o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Interaktiv o'yinlar, video materiallar va simulyatsiyalar orqali o'quvchilarning motivatsiyasi oshadi va ular o'rganishni yanada qiziqarli qiladi. O'qituvchilar raqamli texnologiyalar orqali ta'lim jarayonini samarali va tartibli tashkil etishlari mumkin. Masalan, darslar rejasini onlayn platformada taqdim etish, topshiriqlarni elektron tarzda taqdim etish va baholashni avtomatlashtirish imkonini beradi. Raqamli texnologiyalar masofaviy ta'limni amalga oshirishga imkon beradi. O'quvchilar darslarni va materiallarni istalgan vaqtda, istalgan joyda ko'rib chiqishlari mumkin, bu esa o'quvchilarga o'z vaqtlarini samarali boshqarish imkonini beradi.

Raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilar nafaqat passiv ravishda ma'lumot olishadi, balki interaktiv tarzda o'rganishga jalb qilinadi. Bu esa o'quvchilarning bilimlarini chuqurlashtirish va mustahkamlashga yordam beradi. Raqamli texnologiyalar o'qituvchilarga dars tayyorlash, baholash va o'quvchilarni kuzatishda vaqtni tejash imkonini beradi. Masofaviy ta'lim va raqamli baholash tizimlari o'qituvchining ish yukini kamaytiradi. Raqamli texnologiyalarni samarali qo'llash uchun yaxshi infratuzilma va resurslar kerak. Barcha o'quvchilarning kompyuter, internet va boshqa texnologik vositalarga ega bo'lishi zarur.

Psixologik jihatlar ta'lim jarayonida o'quvchilarning o'rganishiga va o'qituvchilarning pedagogik faoliyatiga katta ta'sir ko'rsatadi. Psixologik jihatlar ta'lim tizimining muvaffaqiyatli ishlashida, o'quvchilarning bilim olish jarayonining samaradorligida va o'qituvchilarning professional faoliyatida muhim o'rin tutadi. O'quvchilarning psixologik holati, ularning qiziqishlari, motivatsiyasi, o'rganish uslublari va ijtimoiy muhitiga ta'sir qiluvchi omillarni tushunish, ta'limni yanada samarali qilishga yordam beradi[8].

Har bir o'quvchi turli o'rganish uslublari ega. Ba'zi o'quvchilar vizual materiallar orqali yaxshiroq o'rganadilar, boshqalari esa eshitish yoki amaliy tajriba orqali. Psixologik jihatlar o'quvchilarning o'rganish uslublari tushunishga yordam beradi va o'qituvchiga har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga mos ta'lim usullarini tanlash imkoniyatini beradi. O'quvchilarning o'z-o'zini anglash darajasi, ya'ni o'z imkoniyatlarini, kuchli va zaif tomonlarini tushunishlari, o'rganishga bo'lgan ishonchni oshiradi. O'zini baholash va o'ziga bo'lgan ishonch, o'quvchilarga qiyinchiliklarga duch kelganida ham o'z maqsadlariga erishishga yordam beradi. Psixologik jihatdan, bu o'quvchilarning o'z-o'zini nazorat qilish qobiliyatini kuchaytiradi. O'quvchilarning emotsional holati ta'lim jarayonida katta rol o'ynaydi. Stress, xavotir va qayg'u kabi emotsiyalar o'quvchilarning o'rganish samaradorligini pasaytirishi mumkin. Psixologik

jihatlar, o'quvchilarning stressni boshqarish, ijobiy emotsiyalarni rivojlantirish va salbiy holatlar bilan kurashish bo'yicha yordam berish imkoniyatini beradi.

O'qituvchining o'quvchilarga bo'lgan munosabati, ular bilan qanday muloqot qilishlari, o'quvchilarning psixologik holatiga bevosita ta'sir qiladi. Ijobiy va qo'llab-quvvatlovchi muhit, o'quvchilarning ishonchini oshiradi va ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. Psixologik jihatlar o'qituvchiga o'quvchilarning ehtiyojlarini tushunishga yordam beradi va samarali pedagogik yondashuvlarni tanlashga imkon beradi[9].

Xulosa. Hozirgi kunda boshlang'ich sinflarda matematikani o'qitishning hozirgi holati o'quvchilarning qobiliyatlarini rivojlantirish, amaliyotga bog'lash va zamonaviy texnologiyalarni joriy etishga asoslangan. Shu bilan birga, o'qituvchilarning malakasini oshirish, ta'limda innovatsiyalarni qo'llash va psixologik jihatlarini hisobga olish muhim hisoblanadi. Bu yondashuvlar o'quvchilarning matematik bilimlarini mustahkamlash va ularni yanada yuqori darajaga olib chiqishga yordam beradi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. X.E.Tangirov, F.F.Xaitova. Umumta'lim maktablarida matematika o'qitishda multimediyadan foydalanishning ahamiyati // "Uzluksiz ta'lim tizimida matematika fanini o'qitishni takomillashtirish masalalari" Respublika ilmiy anjumani. AnDU, Andijon 2006-yil.
2. Z.G.Tadjiyeva. Boshlang'ich sinf matematikasini takomillashtirishda yangi pedagogik texnologiyalar. // «Boshlang'ich ta'limda innovatsion texnologiyalar: muammolar, yechimlar» mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi. JDPI, Jizzax. 2006-yil.
3. D.B.Botirov, Sh.A.Egamqulov, G.T.Botirova. Quyi sinf o'quvchilari axborotli madaniyatini shakllantirishning ayrim yo'llari // "Boshlang'ich ta'limda innovatsion texnologiyalar; muammolar, yechimlar" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi. JDPI. Jizzax 2006 yil.
4. M.E.Jumayev, Z.G.Tadjiyeva. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi. Toshkent. Fan va texnologiya, 2005-yil.
5. N.U.Bikbayeva, E.Yangabayeva. Matematika. 3-sinf uchun darslik. Toshkent. O'qituvchi, 2008, 208 bet.
6. Андреев, А. Л. Компетентностная парадигма в образовании : опыт философско-методологического анализа [Текст] / А. Л. Андреев // Педагогика. - 2005. - № 4. - С. 19-27.
7. Андреева, Г. А. Краткий педагогический словарь [Текст] : учебно - справ. пособие / Г. А. Андреева, Г. С. Вяликова, И. А. Тютюкова. - М., 2007. - 181 с.
8. Аргинская, И. И. Математика 1 класс [Текст]. В 2 ч. / И. И. Аргинская, Е. П. Бененсон, Л. С. Итина. - Самара : Учеб. литература, 2009.
9. Абдукадыров А.А. Теория и практика интенсификации подготовки учителей физико-математических дисциплин: аспект использования компьютерных средств в учебном процессе: Автореф. дис. . д-ра пед. наук. Ташкент, 1990. -32 с.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 2 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).